

ชื่อโครงการ	(ภาษาไทย)	โครงการพัฒนาระบบมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
	(ภาษาอังกฤษ)	The Project to Develop Standard Systems for Management of Ecotourism at Wat Phramahadhat Woramaha Viharn, Muang Nakhon Si Thammarat District, Nakhon Si Thammarat Province
หัวหน้าโครงการ		พยุร นุ่นสุข ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา) โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000
ผู้ร่วมวิจัย		พระมหาประเสริฐ ชีรสูกุ ห้อง วัฒนสมัย วรรณสิรี นุ่นสุข
การรับทุน		ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปี 2544 – 2545 จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย เรื่อง “โครงการพัฒนาระบบมาตรฐานคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” นี้ ได้ปรากฏขึ้นเนื่องจากได้ตระหนักว่า วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นศาสนสถานที่สำคัญมาอย่างยาวนาน นอกจากจะเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมตามระบบความเชื่อของท้องถิ่นแล้ว ยังมีความสำคัญในฐานะของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราชและภาคใต้ของประเทศไทยด้วย แต่อย่างไรก็ดีการจัดการท่องเที่ยวภายในศาสนสถานแห่งนี้ยังมีปัญหาหลายประการ จึงดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมสถานภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เพื่อทบทวนสภาพปัญหาการจัดการท่องเที่ยวภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และเพื่อจัดหาข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาระบบมาตรฐานคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร โดยคาดหวังว่าผลการศึกษาวิจัยนี้จะ เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการอนุรักษ์และพัฒนาศาสนสถานแห่งนี้ได้ตามหลัก

วิชา โดยการศึกษาวิจัยนี้ได้ประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยหลายวิธีประกอบกัน คือ วิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์ (Historical Research) วิธีการวิจัยภาคสนาม (Field Research) และวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR - Participatory Action Research) ในการรวบรวมข้อมูลได้มีการประยุกต์ใช้วิธีการต่าง ๆ หลายวิธีประกอบกันเช่นกัน เช่น วิธีการสำรวจทางโบราณคดี (Archaeological Survey) วิธีการจัดเวทีร่วมกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิธีการสัมมนาทางวิชาการ และวิธีการสังเกต เป็นต้น ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลก็ได้ประยุกต์ใช้วิธีการที่หลากหลายเช่นเดียวกัน เพื่อให้มีความเหมาะสมกับข้อมูลประเภทต่าง ๆ หลายประเภท เช่น ข้อมูลเอกสาร ข้อมูลทางโบราณคดี และข้อมูลชุมชนปราชญ์ เป็นต้น และการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ค้นพบองค์ความรู้ที่สำคัญสามประการ คือ ประการแรก ค้นพบความรู้เกี่ยวกับสถานภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ประการที่สอง ค้นพบความรู้เกี่ยวกับสภาพปัญหาของการจัดการท่องเที่ยวภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารในระยะเวลาที่ผ่านมา และมาตรการในการแก้ปัญหาร่วมกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประการที่สาม ค้นพบความรู้เกี่ยวกับข้อมูลในการวางแผนพัฒนาระบบมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร โดยองค์ความรู้เหล่านี้ ได้นำไปสู่ข้อตกลงร่วมกันของชุมชนในการจัดทำแผนงานหลักสำหรับการพัฒนาระบบมาตรฐานคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งเป็นแผนงานหลักสำหรับการดำเนินงานในระยะต่อไปของโครงการนี้รวม 10 แผนงาน คือ

- 1) แผนงานจัดทำหนังสือและสื่อเผยแพร่องค์ความรู้
- 2) แผนงานจัดทำป้ายสาสนสถานภายในเขตพุทธาวาส
- 3) แผนงานปรับปรุงระบบบริการขั้นพื้นฐาน
- 4) แผนงานปรับปรุงสภาพแวดล้อมเขตพุทธาวาส
- 5) แผนงานปรับปรุงสภาพแวดล้อมเขตสังฆาวาส
- 6) แผนงานจัดที่พักสำหรับมัคคุเทศก์
- 7) แผนงานปรับปรุงพิพิธภัณฑ์สถาน
- 8) แผนงานอบรมมัคคุเทศก์
- 9) แผนงานปรับปรุงระบบบริหาร
- 10) แผนงานปรับปรุงและควบคุมมาตรฐานสินค้าและร้านค้า

Project	The Project to Develop Standard Systems for Management of Ecotourism at Wat Phramahadhat Woramaha Viharn, Muang Nakhon Si Thammarat District, Nakhon Si Thammarat Province
Director	Phayoon Noonsuk M.A. (Thai Studies) Kalayani Si Thammarat School Muang, Nakhon Si Thammarat, 80000 Thailand
Researchers	Phra Maha Prasert Dhirasubho Hong Wadhana – Samai Wannasiree Noonsuk
Funding	From the Thailand Research Fund (TRF)
Year	2001 – 2002

ABSTRACT

This research project titled “The Project to Develop Standard Systems for Management of Ecotourism at Wat Phramahadhat Woramaha Viharn, Muang Nakhon Si Thammarat District, Nakhon Si Thammarat Province” was conducted with the knowledge that Wat Phramahadhat Woramaha Viharn, the great temple of the South of Thailand, is very important for the region. This sacred place is the central place for Buddhists, pilgrims and tourists. However, there are many problems with tourism management at the temple.

This study, which aims to collect the knowledge of the temple and to review the situation of tourism management problems at the temple, will lead to a community agreement on a master plan to develop standard systems for management of ecotourism at Wat Phramahadhat Woramaha Viharn.

The study utilized historical research, field research and participatory action research, which collects data in many ways, and through descriptive analysis, classifies and interprets the data according to age and category.

The results of the research are grouped into three main topics. First, knowledge of Wat Phramahadhat Woramaha Viharn and “the Great Stupa” at the site. Second, tourism management problems at the site. Third, the data for preservation and restoration of the site. All three encourage community cooperation through the master plan for standard systems management of ecotourism at Wat Phramahadhat Woramaha Viharn. This master plan includes ten sub-plans of operation. These are as follows :

- 1) The plan to create books and other media to disseminate knowledge of the site.
- 2) The plan to create labels and descriptions of the monuments and shrines at the site.
- 3) The plan to improve basic services for tourists at the site.
- 4) The plan to preserve and restore the environment of the monument area (Buddha Area, or Buddha Vasa).
- 5) The plan to improve the environment around the monk’s area (Sangha Area, or Sangha Vasa).
- 6) The plan to improve the tourist guides pavilion at the site.
- 7) The plan to improve the exhibitions in the museums at the site.
- 8) The plan to train tourist guides at the site.
- 9) The plan to improve the administration system of the site.
- 10) The plan to improve and control the standard of goods and shops at the site.